

Position paper rondetafelgesprek Tweede Kamer over een betaalbare energierekening voor huishoudens - 8 april 2026

Belangrijkste uitgangspunten voor in te zetten beleid tegen prijsschokken

1. Gerichte ondersteuning voor een betaalbare energierekening, vooral voor de huishoudens die het meest kwetsbaar zijn. Verhoogde inzet op ondersteuning bij isolatie, energieadvies en betaalbare financiering van verduurzamingsmaatregelen. Financiële steun bij het betalen van de energierekening in de tussenliggende periode.
2. Versnelling van de uitrol van duurzame energie en infrastructuur. Dat betekent sneller bouwen van wind- en zonneprojecten, netbeheerders de ruimte geven om hun netten sneller uit te breiden, en knelpunten zoals netcongestie effectief aan te pakken. De crisiswet moet zo snel mogelijk naar de Tweede Kamer.
3. Heldere en stabiele regelgeving, zodat bedrijven en huishoudens durven investeren in elektrificatie en duurzame technologie voor hun productieprocessen. Onzekerheid remt innovatie, investeringen én vertraagt de energietransitie.

Waar is de energierekening uit opgebouwd? Wat is mogelijk om de energierekening te verlagen?

- **Leveringskosten elektriciteit en gas (je contract met je energieleverancier)**
Een efficiënte Europese groothandelsmarkt en de stevige concurrentie op de Nederlandse markt zorgen al voor de laagst mogelijke prijs. De ACM houdt scherp toezicht op de redelijkheid van de leveringskosten.
- **Netbeheerkosten (van je netbeheerder, loopt via je energierekening)**
Moeten alle (inhaal)investeringen via de energierekening lopen? Gezien het maatschappelijk belang en de omvang van de 'Deltawerken' voor het elektriciteitsnet kan ook een deel uit de algemene middelen worden gedekt.
- **Energiebelasting (inkomsten voor de overheid)**
Naast inkomsten voor de schatkist is deze belasting bedoeld om minder verbruik te stimuleren. Dat laatste gebeurt in tijden van hoge prijzen al automatisch, waarmee de energiebelasting verlaagd kan worden. Verlaag m.n. de energiebelasting op elektriciteit om de energietransitie te ondersteunen.

Hoe snel werken de veranderingen in de groothandelsprijzen door naar de consumentenprijzen?

Dit hangt af van het soort contract en aard van de prijzen (vaste prijs, variabele prijzen en dynamische prijzen).

- **Vaste prijs:**
 - Afhankelijk van de resterende looptijd zal een klant de verandering van de groothandelsprijs voelen op het moment dat hij zijn nieuwe contract afsluit of de nieuwe (variabele) prijzen na afloop van zijn contract gecommuniceerd krijgt.
 - De prijs voor nieuwe vaste contracten kunnen in de huidige marktomstandigheden dagelijks aangepast worden. Als prijzen aangepast worden dan is dat het gevolg van inkoop van nieuwe volumes en de inkoopprijs die daarvoor geldt. Er zijn

prijsaanpassingen omhoog, maar ook omlaag. De markt is concurrerend! Het aanbod van nieuwe vaste contracten kan per dag verschillen.

▪ **Variabele prijzen:**

- De periodieke wijziging van prijzen is afhankelijk van de inkoopstrategie van de leverancier. Hoe vaak variabele prijzen wijzigen hangt af van de afgesproken (minimale) frequentie, bijvoorbeeld per een, drie of zes maanden.
- Bij variabele prijzen met prijswijzigingen per drie maanden zijn bijvoorbeeld de nieuwe prijzen voor Q2 al eind maart aan klanten bekend gemaakt. Hierbij kunnen de prijzen ook nog gedaald zijn per 1 april t.o.v. Q1 en staan ze nu weer vast tot en met 30 juni.
- Voor nieuw af te sluiten variabele contracten kan de prijs wel al sneller wijzigen.

▪ **Dynamische prijzen:**

- Deze prijzen zijn gelijk aan de prijzen op de spotmarkt met een opslag voor kosten. De prijsontwikkelingen is voor de klant direct (de volgende dag) merkbaar.

Voor elk van bovenstaande situaties geldt dat een prijswijziging niet noodzakelijk direct zal leiden tot een (grote) wijziging van het maandbedrag. Naast het soort contract zorgen de volgende kenmerken van de Nederlandse energiemarkt ervoor dat de dagelijkse prijsontwikkeling op de groothandel niet meteen een-op-een doorwerkt op de energierekening.

- Voor een belangrijk deel wordt energie al ruim vooruit ingekocht op de lange termijnmarkt waarmee de dagelijkse prijsstijgingen op de spotmarkt zijn niet indicatief zijn voor het prijsaanbod
- De andere elementen op de energierekening, belasting en netkosten, blijven gelijk (binnen een kalenderjaar)
- Er is geen winterprobleem (maandelijks termijnen), er gaan niet ineens rekeningen omhoog (vertraging door contractlooptijden en prijswijzigingsmomenten).

De berichtgeving in de media geven soms wel het beeld dat ook voor elektriciteit en gas consumenten elke dagelijkse prijsstijging op de spotmarkt meteen terugziet in wat er maandelijks betaald moet worden. Dat klopt dus niet.

Waarom zijn generieke maatregelen zoals een prijsplafond geen goed idee?

Door de oorlog in Iran zijn gas- en oliepunten op de groothandelsmarkt opnieuw hard gestegen. De situatie op de energiemarkt van nu is echter wezenlijk anders dan na de inval in Oekraïne, toen er sprake was van extreme marktontwrichting en druk op de leveringszekerheid. Energie-Nederland is daarom ook geen voorstander van een nieuw prijsplafond: het is een zeer kostbare maatregel waarbij ook veel publiek geld terecht komt bij huishoudens die het niet nodig hebben. Met slechts een fractie van dat bedrag kan de overheid veel effectiever en doelgerichter huishoudens helpen die écht in financiële problemen komen door een hogere energierekening. Ook is de maatregel zeer complex in de uitvoering.

In plaats van brede, dure marktinterventies pleiten wij voor maatwerkregelingen die kwetsbare groepen, m.n. lagere inkomens met relatief hoge energiekosten, direct ondersteunen, zonder de marktwerking te verstoren of onnodige kosten te veroorzaken voor alle belastingbetalers.

Ondersteuning huishoudens met energiearmoede

Na de prijs crisis van 2023 zijn de gasprijzen op een hoger niveau gestabiliseerd dan voor de prijs crisis. Hiermee is een kwetsbare groep huishoudens ontstaan met energiearmoede: lagere inkomens met relatief hoge energiekosten, vooral als gevolg van de kwaliteit van hun woning. De afgelopen jaren zijn deze huishoudens, met de inzet van het Tijdelijk Noodfonds Energie (TNE), direct ondersteund bij het betalen van hun energierekening. Dit hebben verschillende energieleveranciers samen met de overheid mogelijk gemaakt. Op dit moment zijn wij constructief in gesprek met SZW en KGG om te kijken hoe we met kennis en kunde van de energieleveranciers deze huishoudens kunnen ondersteunen.

Daarnaast doet ook Energie-Nederland de dringende oproep aan de overheid om juist nu het isolatie offensief te versnellen en te verstevigen. Hiermee kunnen woningen versneld worden verduurzaamd waardoor huishoudens minder gas gebruiken en minder kwetsbaar worden voor stijgende gasprijzen. Langjarige continuïteit van deze programma's voor kwetsbare wijken is daarvoor nodig, inclusief opschaling en bundeling van middelen.

Marginale prijzen op de groothandelsmarkt

Ingrijpen in het marktmodel of het prijsmechanisme op de groothandelsmarkt is onverstandig. Het gegeven waarbij het productiemiddel met de hoogste marginale prijs de marktprijs bepaalt, is geen vastgesteld mechanisme dat kan worden aangepast. Het is de uitkomst van vrije prijsvorming en leidt tot een efficiënte inzet van middelen. Elke poging om toch in te grijpen leidt tot inefficiënties en dus hogere kosten voor consumenten.

Moeten de inframarginale heffingen weer worden ingevoerd?

Het inzetten van een inframarginale elektriciteitsheffing, een nieuwe en complexe belastingmaatregel, om de compensatie te financieren, is een slechte keuze. Dat kan beter en eerlijker via bestaande belastinginstrumenten.

De heffing werkt bovendien averechts, omdat hierdoor de ruimte om te kunnen investeren in hernieuwbare energie (zoals zon en wind) financieel wordt beperkt. De snelle uitbouw hiervan is juist dé manier om de invloed van hoge gasprijzen op de energierekening z.s.m. te beperken. De heffing moet juridisch juist worden geïmplementeerd. Dat betekent dat bijvoorbeeld alleen werkelijke marktinkomsten moeten worden belast, dat de inzet van productiemiddelen zo min mogelijk worden verstoord, maar ook dat de regeling zo eenvoudig en eenduidig mogelijk is. Zeker als producenten onderdeel zijn van een geïntegreerd energiebedrijf is het onmogelijk om aan die criteria te voldoen.